

FELSŐPAKONY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017

TARTALOM

1. BEVEZETŐ	3
Polgármesteri köszöntő	3
A településképi arculati kézikönyv célja	3
2. FELSŐPAKONY BEMUTATÁSA	4
Táji adottságok, természeti értékek	5
Általános településképi, településkarakter	7
3. FELSŐPAKONY - ÖRÖKSÉGÜNK	8
Örökségünk Népi építészeti értékek	9
Örökségünk Közösségi, szakrális épületek	10
Örökségünk Közterületi elemek, tájértékek	11
4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK	12
Beépítésre nem szánt területek	12
Településközponti terület	13
Hagyományos, laza családi házas karakter	14
Gazdasági terület	15
Tanyás mezőgazdasági terület	16
Településközpont- intézményi karakter	17
5. AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓK	17
5.1 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓK-ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK	17
Hagyományos, laza családi házas karakter	18
Gazdasági területi karakter	19
Beépítésre nem szánt területei karakter	20
5.2 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK	21

Telepítés, lakótelek beépítése	21
Épületmagasság, tömeg	21
Tetőhajlásszög, tetőforma	22
Légvezetékek elhelyezése	22
Cégérek, reklámok	23
Homlokzatképzés	24
Szín és anyag használat	25
Részletek, ajtók, ablakok	26
Kerítések	27
Kertek	28
Közterületek	29
Utcabútorok	30
6. JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK	31
Közintézmények, közösségi épületek	31
Lakóházak	33
Tanyák, birtokközpontok	35
Gazdasági épületek	36
7. JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB BERENDEZÉSEK	37
Sajátos építményfajták	37

1. BEVEZETŐ

Polgármesteri köszöntő

Településünk alig pár kilométerre helyezkedik el Budapeستől, mégis csendes, barátságos, otthonos.

Ezért szeretjük.

Törekedjünk hát arra, hogy megőrizzük olyannak, amilyenek megszerettük.

Alakítsuk úgy a jövőjét, hogy még jobban szerethessük.

Mit is jelent ez?

Őrizzük meg értékeit, jellegzetességeit, őrizzük meg levegőjét, tisztaságát, őrizzük meg környezetét.

Építsük még családiasabbá, úgy, hogy ne bántsuk a minket körülvevő természetet és közben tartsuk meg településünk egységes képét, arculatát, hangulatát.

A könyv nem csak bemutatja településünket, az adott és az épített környezetünket, hanem az építészeti jellegzetességek megismertetésével segít abban, hogy mindenki olyan házat tudjon építeni, ami büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez is illeszkedik.

Az ajánlások célja tehát nem a tervezési szabadság megkurtítása, hanem éppen a sokféle izgalmas lehetőség feltárása, a valódi szabadság megismertetése.

Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással.

Igaz ez az emberi kapcsolatoktól a zenén át, egészen épített környezetünkig. Alkossuk, formáljuk hát környezetünket, otthonunkat, úgy, hogy egyben építsük magunk, és mindannyiunk otthonát is.

Ehhez ad iránymutatást ez a könyv.

Nagy János polgármester

A településképi arculati kézikönyv célja

Az egyedi településkarakter, a megőrződött történetiség egyre jobban felértékelődő adottsága, tulajdonsága a településeknek. Minden egyes épített környezeti elem az utcakép, a településképi, és a táj összképének a része, ezért nagyon fontos, hogy minden beavatkozás ezek figyelembe vételével történjen.

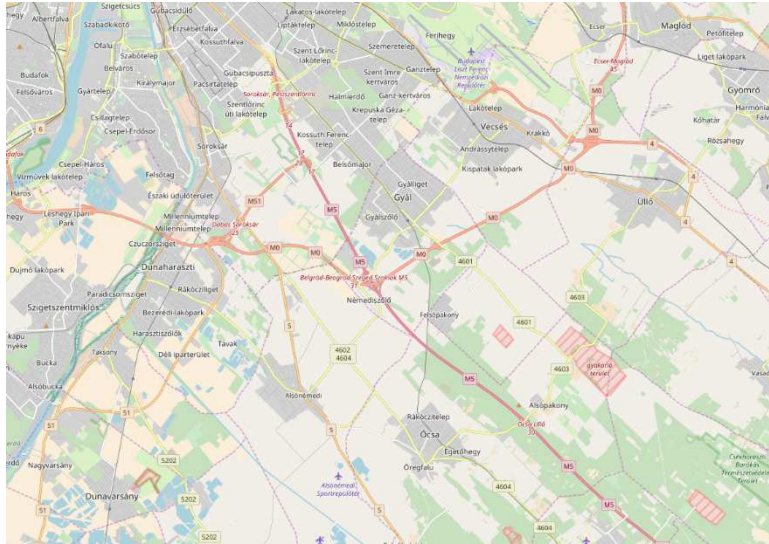
Ennek elősegítése érdekében a településképi arculati kézikönyv:

- bemutatja a településképi alkotó elemeit, a település építészeti karakterét, szépségeit, értékeit, egyediségét, részleteit;
- javaslatokat fogalmaz meg az esztétikus településképi alakítására;
- építészeti útmutatóként, ajánlásokkal, jó példákkal segítséget nyújt az építetőknek és a tervezőknek új építésnél, meglévő épület felújításánál, átalakításánál;
- szemléletformáló dokumentum, mely nem kötelező jellegű ajánlásokat fogalmaz meg.

A kézikönyv lehetővé teszi a folyamatosan érkező hozzászólások, javaslatok és tapasztalatok beépítését. Az idő elteltével, a településképi alakulásával, új épített elemek megjelenésével az ajánlások és bemutatott példák is bővíthetők, cserélhetők.

A fentiekén kívül figyelembe kell venni az országos jogszabályi előírásokat, a helyi építési szabályzatot, a településképi rendeletet és a főépítészeti javaslatokat is.

2. FELSŐPAKONY BEMUTATÁSA

Felsőpakony község Pest megyében, közelebről Budapest külső vonzáskörzetében, a fővárostól délkeletre található. Egyike a néhány ezres lakosságú kistelepüléseknek, amelyek sok szállal kötődnek Budapesthez, így a lakosság nagy része ingázó. A főváros közeli fekvése, a kiváló közúti és vasúti megközelíthetőség népszerűvé tette a települést.

Felsőpakony neve először egy XIII. századi oklevélben bukkan föl: 1264-ben IV. Béla király általa alapított csúti monostornak birtokot adományozott Pest megyében. 1323-ban Pakonyi nemeseket említenek Gyál falu szomszédaiként. Régészeti feltárások szerint, a XIII.-XIV. századtól egy templom állt a *Paphegy*-en, mellette a település temetője. Az Anjou-kortól a település már népes köznemesi falunak számított, a területét birtokló Pakonyi család a módosabb nemesek közé tartozott és közülük 1341-től 1453-ig hármat is megválasztottak Pest megye szolgabírájává. Pakonyi Domonkos szolgálatait fejében Zsigmond királytól 1417-ben erődítési, illetve pallosjogot kapott. A falu a törökdúláskor, a Budát is végleg elfoglaló török hadjárat idején teljesen elpusztult. A település neve 1704-ben tűnik fel újra, mint a Rákóczi szabadságharc egyik ütközetének a helye, ekkor már Felsőpakonyként említve. Azt követően a település és környéke előbb Alsónémedi határához csatolva, később a Ráday, majd pedig a Degenfeld grófok tulajdonába került. A benépesülés későn indult, hiszen a 2700 holdas Degenfeld uradalom még 1895-ben is csak 35 állandó munkást alkalmazott, így az összes lakosság lélekszáma ekkor mintegy 200 főre tehető, de még 1920-ban is csak 261 főt számlált. 1970-ben Gyál nagyközségi Tanács társközségévé szervezik és 1990-ben nyeri vissza az önállóságát. Ekkor a lakosság 2271 főt számlált.

A község alapfokú intézményrendszerrel ellátott, általános iskola, óvoda, közösségi ház, könyvtár, posta, takarékszövetkezet. A szolgáltatások terén még fejleszthető. A közművesítés és infrastruktúra szintje kiváló, minden út aszfaltburkolattal ellátott, és a csapadékvíz elvezetés is meg van oldva. A községben működő nonprofit szervezetek szintén hozzájárulnak az igényes környezet kialakításához. Lélekszáma folyamatosan növekszik, mely 2009 decemberében 3400 fő volt. Jellemzően családi házas lakóövezet. A település közigazgatási területének 47%-át adó erdő nyugalmat, friss levegőt biztosít, ami ideális a családi környezethez, munkához, pihenéshez. Polgárőrség is működik a faluban, melynek közbiztonsága a legjobb a megyében.

A falu határában három ipari övezet került kialakításra, a vállalkozások típusai változatosak.

Felsőpakony fekvése, földrajzi elhelyezkedése igen kedvező: az M5 és M0 autópályák mentén, a Liszt Ferenc Nemzetközi repülőtér közelében, ugyanakkor a légi folyosóján kívül.

A település az Alföld nagytáj, Dunamenti-síkság középtáj területén helyezkedik el, ezen belül az északi elhelyezkedésű, élénkebb domborzatú, teraszos hordalékkúpokkal tagolt Pesti hordalékkúp-síkság kistáj területén. A terület többsége közepes magasságú, tagolt síkság, felszínét 5-15 m vastag laza, homokos, kavicsos üledék borítja.

Felsőpakony és környezete felszínét a Duna ősmedre és a folyó hordaléka alakította ki. Az ártéri síkságra jellemző a hordalékos alapkőzet. A folyószabályzást követően a térségben korábban jellemző lefolyástalan, alacsony fekvésű lápos területek megszűntek, a tájhasználat és a természetes vegetáció jelentős átalakuláson esett át.

A térség vízrajzi sajátossága, hogy a Gödöllői-dombságból érkező patakok egymással párhuzamosan futnak a Duna-völgybe, azonban a község területét csak mesterséges csatornák érintik. A táj egészére jellemző a vízhiányos állapot a száraz éghajlat miatt.

Az emberi beavatkozás előtt e terület dús legelőjű, vízzel bőven ellátott volt, tehát kedvezett a honfoglaláskori magyarság állattartó igényeinek. Ez időtájt ugyanis a Duna, vagy egyik mellékága keletebbre folyt, mint ma. Ennek nyomát ma is őrzik a helynevek, amelyek vízparti növényzetre utalnak, a régi térképek, a ma tájvédelmi körzetként nyilvántartott mocsaras részek, pl. az ócsai ősturjános. Még a XIII. század környékén is voltak hajózható szakaszai a víznek. De tudnak a környéken egy Sárvíz nevű folyóról a régi oklevelek is.

Az erősen lápos területeket árkokkal már a középkorban kezdték lecsapolni, így nyertek szántóterületet. A korabeli növényzetet a vad- gyümölcsfa-, éger-, fűzfa és nyárfaligetek valamint dúsfűvű rétek váltakozása alkotta, ami alkalmas volt a letelepedő magyarság állatainak legeltetésére, szántóföldek kialakítására, sőt halászatra, vadászatra is.

A honfoglalás idején ezek az erdőfoltok valószínűleg jóval összefüggőbb erdőségeket alkottak.

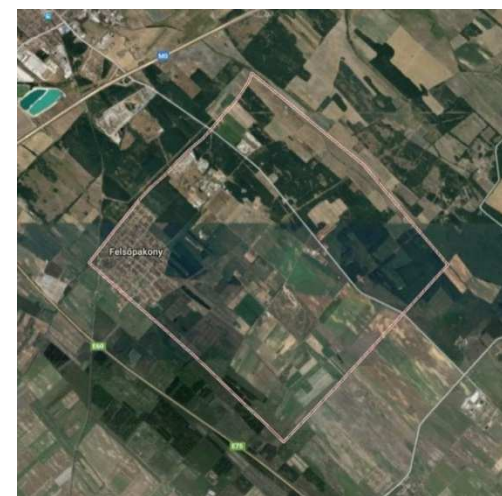
I. Katonai felmérés, 1784
forrás: www.mapei.eu/hu

II. Katonai felmérés, 1861
forrás: www.mapei.eu/hu

A település újkori tájhasználatának változásáról tájékozódhatunk, ha összehasonlítjuk a 18. századi I. katonai felmérés, 19. sz. második felében készült 2. katonai felmérés térképszelvényeit a mai műholdas felvétellel. Így attól a történelmi állapottól követhetjük a község életét, amikor a térség a török idők alatt elnéptelenedett. A középkori faluról térképes adatunk nincs, azonban az ásatások szerint a XIII-XIV századtól egy templom állt a Paphegy nevű dombon, ami mellett a település temetője volt megtalálható. Az Anjou kortól a település már népes köznemesi falunak számít írásos emlékek alapján, majd a törökdúláskor, a Budát is végleg elfoglaló török hadjárat idején teljesen elpusztult. Az I. katonai felmérésen az látszik, hogy nagyrészt lakatlan, műveletlen a térség, amelyen csak néhány lakott hely található. A térség egy része mocsaras, vizes, a fennmaradó területeket legeltetéssel hasznosították, az alföldi tájra jellemző gémeskutak látszanak a térképen. A tájban csak néhány kisebb erdőfolt látszik Gyömrő belterülete környezetében. A legközelebbi települések keleten Üllő, nyugaton Haraszt (Dunaharaszti).

A II. katonai felmérés térképén látható, hogy a vízrendezéssel párhuzamosan a tájszerkezet átalakul, megjelennek a telepített észak-nyugat-délkelet irányú elnyújtott erdőfoltok, amelyek máig jellegzetes elemei a tájnak. A változatos térszínek egyben a termőhelyi adottságokat is alakítják. A külterületen megjelennek a majorkok, lakott helyek, csárdák. Az Alföldről nyugat felé vagy a fővárosba felhajtott csordák egyik pihenőhelye, állomása lehetett itt a vasút térhódítása, vasúti szállítás megjelenése előtt. A mai községnek még nyoma sincs, csak az elnevezés Felső-pakony pusztá olvasható már a térképen.

A település először a mai külterületen kezdett betelepülni, elsőként költöztek ide 1929-ben a Molnár, Nagy, Mag, Kocsis, Soós, Siska, Prokopecz, Fitos családok, földet vettek, tanyát építettek. A visszaemlékezések szerint a falu jelenlegi területének parcellázására 1938-ban a Magyar-Hollandi Bank által került sor, amely itt kertvárost akart kialakítani. Létrehozta a telkeket, fákat ültetett, az utcákat salakkal borítottatta. A bank számításait alátámasztani látszott a főváros közelsége, valamint az, hogy a település ekkor már vasúti megállóhellyel is rendelkezett. A községháza, a posta, a bolt azonban a volt TSZ-majorban volt. Sőt, odajártak szórakozni a „kastélyba”, uradalmi intéző lakba, ott rendezték meg az ünnepségeket, de ott voltak az arató, szüreti stb. bálók is.

Felsőpakonyon fennmaradtak a történelmi múltra visszatekintő, erdőterületbe ékelődő tanyák. Van, ahol a hagyományoknak megfelelően kisüzemi termelés folyik, van ahol már inkább csak lakó és rekreációs funkcióval bírnak. A közigazgatási terület délnyugati sarkában kirajzolódó község belterülete Budapest – Lajosmizse – Kecskemét vasút keleti oldalán, az 1960-as évektől alakult ki, az addig szétszórt tanyavilágot összefogva, a Budapestre vezető Nagykőrösi úttól a vasútállomáshoz vezető bekötőtűt és vasútállomás találkozásánál. Szabályosan kimért, sakktabla szerűen elrendezett utcái, sűrűn beépültek, s egységes, homogén, kertvárosias lakóterületté alakultak. A kertvárosias karakterű részeket, a tudatos tervezés alapján kialakított lakóutcák és ezekre merőlegesen osztott szabályos telkek rendje jellemzi. A településképet és az utcaképeket az egységes, hasonló korú és karakterű beépítés és épületek alkotják. A községre az 1960-as és 70-es években épített oldalhatáron álló „kockaházak” jellemzőek, melyek jellemzően négyzetalaprájzot közelítő, 100 m² alapterületű kéthelysősoros típusházak, sáttortetővel. Az 1980-as években megjelent az emeletes lakóház, az előbbi típusházak bővítéseként.

A gazdasági területek a település északi részén alakultak ki, a fővárossal kapcsolatot jelentő fontosabb útvonalakhoz kapcsolódva. A legjelentősebb gazdasági terület a volt majorsági központ, majd TSZ telep átalakulásával jött létre. Az ipari tevékenység fejlesztését hivatott előmozdítani az egykori katonai bázis területén kialakított gazdasági terület, azonban ennek jelenleg a gazdaság- és területfejlesztési hatása nem jelentős mértékű.

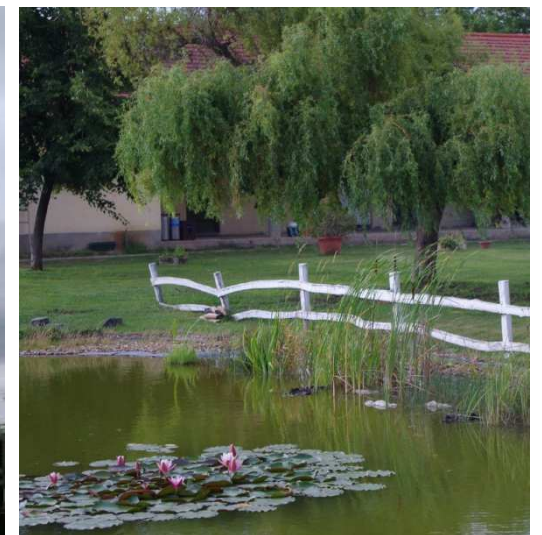
Az ortofotón jól látszik, hogy a kétezres évekre az erdők és a szántóföldek aránya nőtt és a legelő területek szinte teljesen eltűntek. Felsőpakonyon a külterületek terület felhasználásában a hagyományosan kialakult tájszerkezetnek már szinte nyoma sincs, a település a Budapest agglomerálódó térségében helyezkedik el, annak egy főutakkal határolt szejében. A tájhasználat meghatározó elemei ma az erdők, mezőgazdasági területek, gazdasági és lakóterületek. A település erdősültségének aránya országos szinten is kiemelkedő, a település közigazgatási területének közel fele, 42%-a.

3. FELSŐPAKONY - ÖRÖKSÉGÜNK

Örökségünk, ezen belül a települési értékek felkutatása, illetve védelme meghatározó a település identitásának megerősítésében. A fejlesztések érvényesülésének fontos feltétele, hogy azok a már meglévő környezeti értékekre figyelemmel valósuljanak meg. Egy új fejlesztési terület, illetve egy új épület tényleges értékének jelentős része abban a többletben realizálódik, ami a környezet a település már meglévő értékeiből vetül rá. A települési környezet értékeinek védelme, a hozzájuk való igazodás nem csak kulturális, esztétikai igény, hanem gazdasági érdek is, melyet kulturált módon célszerű teljesíteni. Ebből következően először fel kell ismerni, és különböző eszközökkel védeni kell a települési szövet épített környezeti értékeit, másodsor az új fejlesztéseknél, azok építészeti kialakítása során igazodni kell ezekhez az értékekhez.

Felsőpakony területén napjainkban is megtalálhatóak az alföldi városokra és falvakra jellemző, azok határában szétszórta álló, rendszerint egy lakóépületet és néhány hozzá tartozó gazdasági épületet magába foglaló szórvány telepek, azaz tanyák. Felsőpakony területén, ezeken a tanyákon néhol még fellelhetők a téglával vagy vályog téglával épített régi épületek, favázás deszkázott újabb pajták, melléképületek. Jellemzően a régi lakóházakba 2 helyiséget építettek 1 szobát az utca felé, a ház első részébe és 1 konyhát bejárati előtérrel, „kódisállással”. Később a helyiségek sora hátsó szobával vagy kamrával kibővült. A kódisállás helyét és szerepét oszlopokra vagy pillérekre állított tornác vette át. A helyiségeket nyeregvetős padlástér zárta le, a fedés 10-20cm-rel ráfutott az oromfalra annak is némi csapóeső elleni védelmet biztosított. Eredeti pallótokos nyílászárók, ma már alig lelhetők fel, az 1950-1960-es évekre jellemző gerébtokos háromszatú ablakok a meghatározók az ablak fölé beépített redőnyszerénnyel. A faszervezetek színhasználatára a felületkezelés nélküli szürke, a fedőfestékekkel mázolt fehér és sötét zöld, valamint a sötét kék szín jellemző. A homlokzaton a fehér meszelés épp úgy jellemző, mint a díszítést adó homlokzatfestés, sötét égetett téglaszínre emlékeztető falmezővel, világosabb színre festett nyílászkeretézessel. A zárttá tett „kódisállásos” házat néhány épület még képviseli. A tornácos ház is még mindig keskeny hosszház, amit az elmúlt 50 évben a kockaházak váltottak fel.

Az egyházi- és szakrális célú épületeknek minden település esetében fontos közösségépítő, identitást erősítő és településképet meghatározó szerepük van. Felsőpakony településen az ezredforduló környékéig nem volt szakrális épület. Az iskola udvarán állították fel a haranglábat, mely később Kocsis Kálmán tanyájára került, ahol az egyik helyiség adott helyet a miséknek éveken át. A harang ma az 1994. október 22-én felszentelt, **Fájdalmas Anya katolikus templomban** található. A templom Török Ferenc tervei alapján valósult meg egy szabálytalan háromszög alakú telken. A telek környezetében 6 utca fut össze egy csomópontba, ami központi szerepet is kölcsönöz az épület-együttesnek. A templom belső sajátossága a négyzetes templomtorny és a centrális templombelső összekapcsolása. A toronytest átvezető tér, önálló kápolna is egyben: az átmenetet, a 'felkészítést' reprezentálja. Az épületegyüttes zárt, tömör fallal védett telken belül áll. A települési köztér és a növényzettel gazdagon beültetett templomkert közötti kapcsolatot a tömör falba képzett, félköríves záródású áttörések képeznek.

Felsőpakonyi **Misszió egyházközség református** temploma 2003-ban épült. Hagyományos formaképzés, bejárati torony, templomtér, anyag és színhasználat, valamint nyitottság jellemzi az épület a kert kapcsán is.

A ravatalozót – Horváth Zoltán (fotó: Horváth Zoltán) tervezte. Az organikus építészetet képviseli a temető még temetetlen ligetes, gyepes részén. 2008.-ban készült el. A nyitott és zárt teret harangtorony kapcsolja össze. Mivel a temető a külterület délkeleti részén alakult ki, az épület a mindennapi arculatnak nem része.

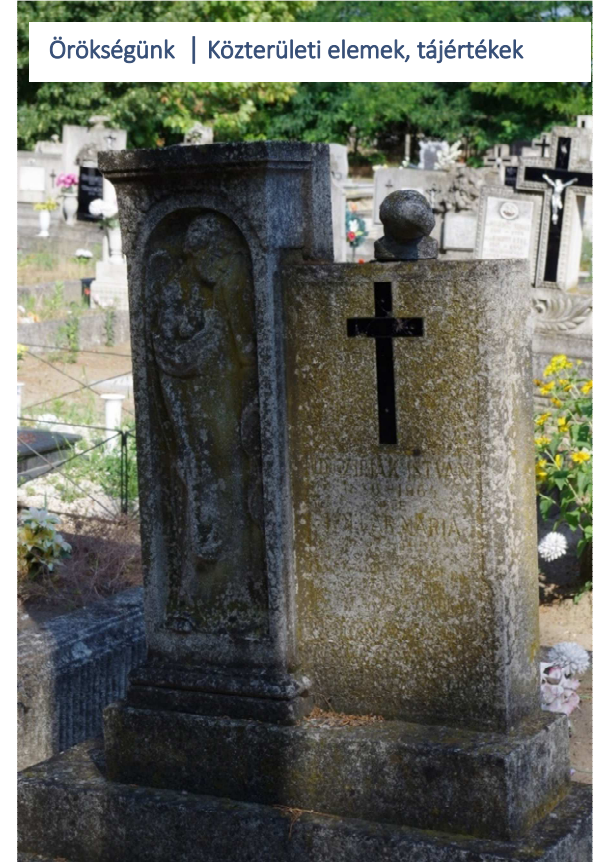
Felsőpakony, Papphegyi emlékoszlop

Felsőpakony, 56-os emlékmű

Felsőpakony, Honfoglalás emlékmű

Felsőpakony, síremlék

4. ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

Beépítésre szánt területek a ténylegesen életvitelszerűen lakott részei a községnek. Területében legnagyobb kiterjedésű Felsőpakony belterülete, mely a közigazgatási terület dél-nyugati szélén összpontosul a vasútvonal mellett. A belterület jellemzően egységes, homogén családi házas lakóterületből és ezt kiszolgáló intézmények területéből áll.

Ettől északra található a jelenleg gazdasági területként működő volt major területe, valamint a közigazgatási terület keleti részén a volt honvédségi terület. Ezeket a területeket veszik körül a beépítésre nem szánt külterületek.

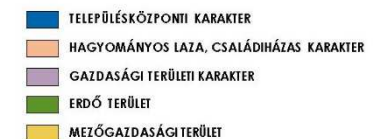
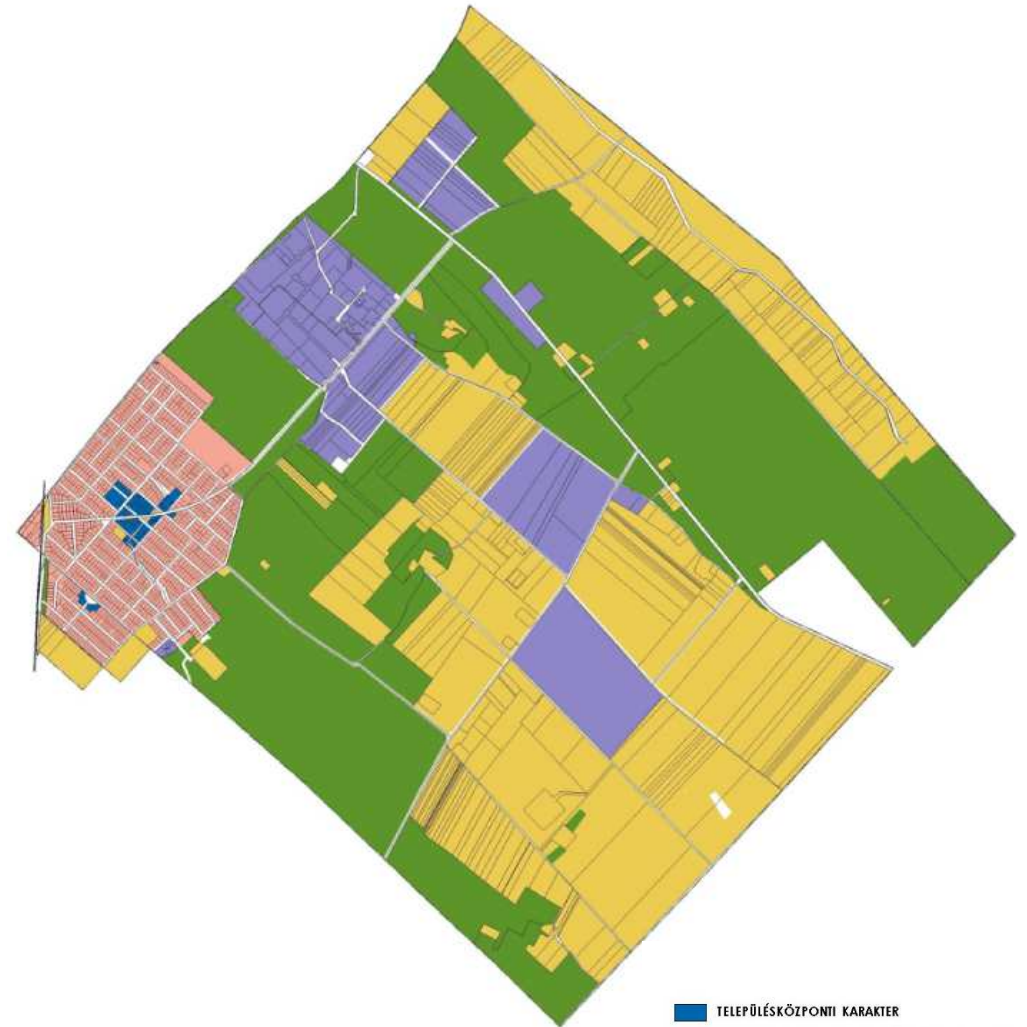
Beépítésre nem szánt területek

A település külterületein jellemző tradicionális tájhasználat az erdő- és mezőgazdaság, azon belül is a szántóföldi és gyepgazdálkodás.

A településen jelentős egybefüggő erdőterületek két, észak-nyugat - dél-kelet irányú sávban húzódnak a külterületen. A település kiemelkedően magas erdőterületi aránya, közel a település területének a fele.

Sajátos használat a megmaradt tanyák, és birtokközpontok területe.

A meglévő tanyák része az erdőterületekbe ékelődve helyezkedik el.

Az egyes intézmények a település központjában helyezkednek el, így az érintett tömbök tartoznak a településközponti-intézményi karakterhez, összhangban a településrendezési eszközökkel.

A fentiek alapján ide tartozik a Rákóczi, Eötvös, Zrínyi Miklós utca és a Templom tér által határolt tömb, az általános iskola és az óvoda telke is, illetve a Zrínyi Miklós utca és Vasút utca metszésében létrejött új lakóterület központi része.

Hagyományos, laza családi házas karakter

A 40-es évektől a tanyás térség központja a Dégenfeld-kastélyhoz közeli, volt TSZ-major területén volt. A korábbi intézőlakásból részben községháza, részben posta lett. Ma a terület különféle gazdasági tevékenységeknek ad telephelyet.

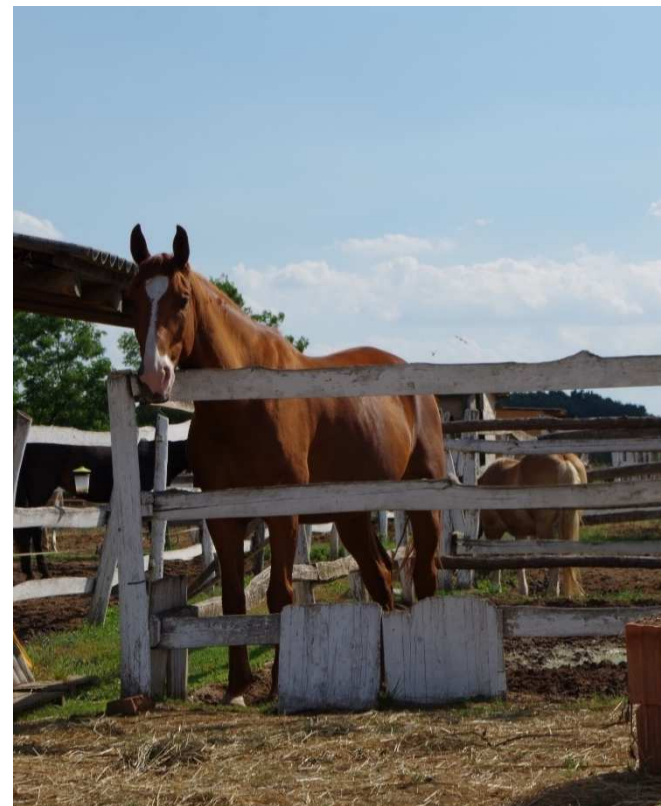

Tanyás mezőgazdasági terület

A sajátos építményfajták épített és táji környezetbe helyezése a jövőre nézve változni fog. Az EU elvárásaival összhangban a jelenlegi jogszabályi környezet is az eszközök közös használatát preferálja a már meglévő infrastruktúrák fejlesztésénél is. Az újak létesítésénél az elektronikus hírközlési szolgáltatók a zöldmezős beruházások esetén új, földalatti infrastruktúra kiépítését tervezik.

Az új országos szabályozás a nagy, önálló reklámtáblák kihelyezését közterületen, köztulajdonban lévő területen, valamint közterületről látható magánterületen tiltja. Az egyéb jó berendezéseket érvényesülését nem zavarják a sajátos építmények, reklámok.

5. AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓK

5.1 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓK-ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

Felsőpakony intézményei a településképben pontszerűen jelennek meg a II. Rákóczi Ferenc utcában, a Petőfi Sándor utcában és a Zrínyi Miklós utcában. Az intézmények többsége a település súlypontjában könnyen megközelíthető. Az intézmények fejlesztésénél, akár új létesítmény építése vagy meglévő felújítása esetén fontosak az esztétikai szempontok, hiszen a közösségi és vegyes létesítmények térbeli megjelenése jelentős arculatformáló szereppel bír. Környezetesztétikai példa lehet az intézményt látogatók, használók számára tömegformálásra vonatkozólag, anyaghasználatban színezésben homlokzatképzésben. A település sík, így a terepre ültetés gondokat nem vethet fel. Az intézményi funkciók egyediséget képviselnek, mindegyik más attól függően, hogy milyen közösségi, intézményi, szolgáltatói funkciót fogad be. A funkció határozza meg az épület méretét (1-2 szint) és az épületet körülvevő telek méretét, az épület telken belüli helyét, építészeti kialakítását (lapostetős, magastetős, áttört, tagolt, mozgatott tömeg), magasságát, anyaghasználatát és színezését, valamint a burkolt felületeinek és kertrészeinek arányát és milyenségét.

Hagyományos, laza családi házas karakter

A karakter hangulatát az elmúlt 50 – 70 év beépítési és építészeti igény szintje határozta meg. A telkek többsége előkerttel rendelkezik, az épületek az oldalhatáron vagy az oldalhatár közelében állnak.

A lakóházak jellemzően földszintesek nyeregtetővel lezártak és az utca felé kontyoltak. Az 1980-as éveket követően épült lakóházak között a tetőtér beépítése, az utca felé oromfalas, esetenként csonkakontyos kialakítása gyakori. Nem jellemző, de előfordul az utca felé kontyolt koporsótetős tetőfelépítmény, az emeletes lapostetős, emeletes aszimmetrikus nyeregtetős lakóház is. A korábbi épületek és az utóbbi évtizedben épült épületek magasságát a térdfal nélküli tetőképzés adja, ez 3,5m körüli párkánymagasságot eredményez.

A XX. század utolsó negyedében az 1m-es vagy ezt meghaladó térdfal képzés sem volt ritka, ez 4,5m-5m-es párkánymagasságot eredményezett. Tetőhajlásszög 30-40° közötti. A tetőkön cseréphatású és palafedés is megjelenik, mint a keletkezéskor meghatározó jellemző építőanyag. Az ereszképzése legfeljebb 30-60 cm-es kiülésű csüngőeresz. Anyag-használatra a vakolt homlokzatfelület a jellemző. A szín használatnál a fehérhez közeli színek a meghatározók, valamint a világos föld-, illetve az agyag színek.

Követendő ajánlások, javaslatok:

- igazodni szükséges az előkert egységes vonalához,
- igazodni szükséges, az utcafronti homlokzati szélesség egységességéhez, igazodni szükséges a tető és gerinc irány jellemzőjéhez,
- igazodni szükséges a szomszédos párkánymagassághoz, párkánykinyúláshoz, tetőhajlásszöghöz (legfeljebb 40°), tetőfelépítmények nélküli homogén tetőformáláshoz,
- Épületszélességtől függően az utcai homlokzat 2 tengelyes karakterű, nyújtott arányú ablakkal,

Kerülendő jellegzetességek:

- Utcai homlokzaton garázskapu, személybejárat, torony, álló tetőfelépítmény,
- A földszintes háznak közvetlen kertkapcsolata van, nem szükséges a földszinti, vagy a tetőtéri erkély.

A kereskedelmi gazdasági és az ipari gazdasági telephelyek és épületek nem kapcsolódnak a központi belterület lakóterületeihez. Az erdő az egyes telephelyeket teljesen körbe öleli így a tájban rejtőzködve jelennek meg. Egyes gazdasági területek az országos és önkormányzati úthálózatra fűződnek fel. A korábban működő majorság és honvédségi terület barnamezős átalakulással újul meg és fejlődik tovább. Az arculatot így a meglévő épületek tömegei határozzák meg. Az épületek átalakulását a tevékenység, annak technológiai igényei formálhatják, az új csarnoképületek méretét, tagolását, anyaghasználatát, homlokzati képzését, színezését is a működési technológia, valamint a gazdaságosság diktálja. Így az épületek lehetnek nagyméretű nyeregtetős csarnokok, de lehetnek doboz jellegű csarnokok is.

A gazdasági területek közműlétesítményei, mint pl.: a vízellátást biztosító hidroglobusz iránypontként jelenhetnek meg.

Követendő ajánlások, javaslatok:

- Magas és lapostetős épületek is elhelyezhetők, attól függően, hogy mekkora az épülete szélessége mélysége és magassága, mit követel meg a befogadni kívánt technológia.
- Széles épületre 30°-ot meghaladó hajlású tető ne kerüljön,
- A homlokzatokon hagyományos és korszerű építőanyagok egyaránt alkalmazhatók, a technológiától és a tűzrendészeti követelményektől függően.
- Fontos követelmény a zöldfelületek igényes betelepítése, de nem csak a minimálisan szükséges szinten. A parkolók fásítása a dolgozók komfort érzetét és a telep mikroklimáját is javítja. A fásítás segít a tájba településképbbe illesztésben. Eltérő használatú telkek mentén a cserjék és a fák segítenek kiszűrni az egymásra gyakorolt esetleges kedvezőtlen hatásokat.

Gazdasági területi karakter

A belterületeket a külterület földrészei, vízfolyásai, erdei veszik körül, ahol elsősorban a mezőgazdasági művelés, az erdőgazdálkodás és a tájképvédelmi tényezők játszanak meghatározó szerepet. Az árkok csatornák partjai természet közeli, inkább vizes élőhelyek. A szántókon az összefüggő nagyüzemi tájhasználat a meghatározó, jellemzően eddig a beépítetlenség adja a karaktert. A művelt kultúrtáj az erdőig és a látóhatárig nyújtózik. A gyepeken és legelőkön is az épületmentesség a meghatározó. A település erdőborítottsága az átlag feletti. Megjelenésüket meghatározzák a lombhullatók, az örökzöldek, fekete és erdei fenyők.

A tájban minden beavatkozást kerülni kell, vagy ha mégsem kerülhető körültekintően kell megvalósítani.

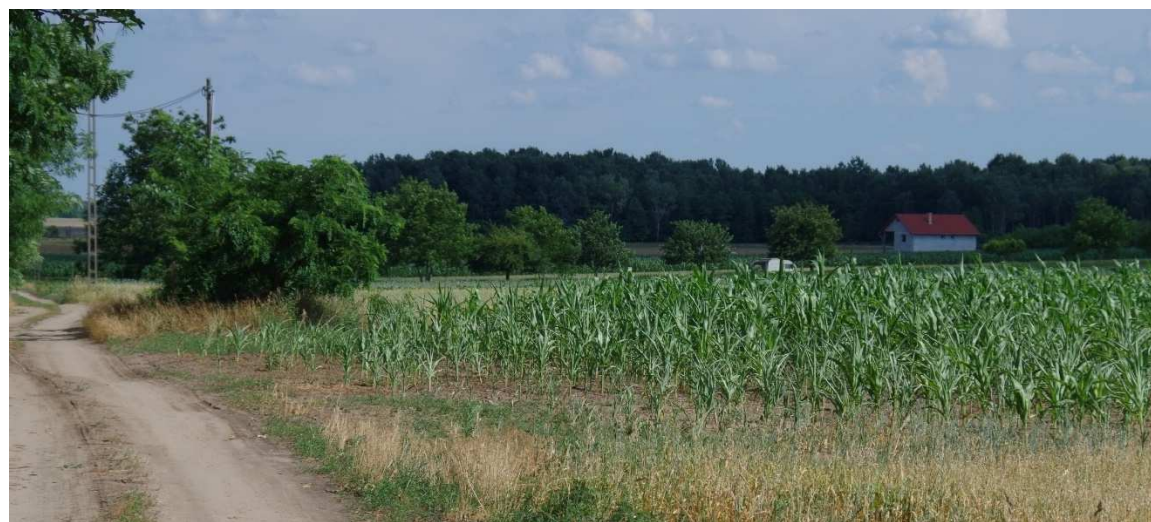
A külterületen az erdők határában, az utak mentén egy-egy tanya sziluettje villan fel.

Követendő ajánlások, javaslatok:

- A területek beépítetlen jellegének megtartása a jövőre nézve is kívánatos. A már kialakult tanyák megjelenését, zártságát, nyitottságát, egyszerűségét célszerű megővni.
- Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése.
- A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, új felszíni elektromos hálózati vagy új hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott.
- A legelőknél a deleltető facsoportokat csak mértéktartóan célszerű telepíteni az erdőszűrés magas aránya miatt. A tájkarakter így őrizhető meg.
- A tanyák és a tanyákhoz tartozó kertések kivételével kerítések csak vadvédelmi célból létesíthetők a külterületi földrészekeken.
- A tanyaánál és a külterületi lovardáknál a hagyományos építőanyagokat célszerű felhasználni, ebbe természetesen beleértve a régen használtakat, mint faváz, vályogtégla és a szilikát jellegű korszerű energetikai követelményeknek megfelelő mai építőanyagokat is.
- Tájfásításra a tájhoz hasonló növényfajok javasoltak. Tájfásítás az utak mentén és az eltérő területhasználatok határán javasolt, mint pl.: mezőgazdasági szántó és gazdasági kereskedelmi szolgáltató vagy ipari, esetleg majorsági terület.

A sík terepadottságot változatlanul célszerű figyelembe venni. Az új épületeket (a pince kivételével) mesterséges kisdombra kiemelni nem kedvező.

Beépítésre nem szánt területei karakter

5.2 AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK

Telepítés, lakótelek beépítése

A lakóutcák többségében hasonló méretűek a telkek, de sok helyen keskenyebb és szélesebb telkek is váltják egymást. A telkek meghatározó alakja téglalap alakú, vannak azonban trapéz, négyzetes és háromszög alakú telkek is.

A beépítési karakterben domináns az oldalhatáron álló beépítési mód, de a változatos telkek méret és telekforma esetenként csak az épület szabadon álló elhelyezését teszi lehetővé.

Az utcákban az épületek jellemzően igazodnak a beépítési módhoz és a beépítési vonalhoz, a homlokzati síkok által meghatározott előkertekhez. Az épületek egységes nyugodt jó ritmusú képet adnak a közel azonos méretű előkert, a közel azonos méretű épülethossz és szélesség esetén. A növényzetben gazdag elő- és oldalkertek ritmusa is egységes utcaképet eredményez. Az előkerti mélység figyelmen kívül hagyása megtöri az egységességet, a rendszert.

Épületmagasság, tömeg

A lábázat, a falmagasság, a térdfal építése vagy elhagyása eltérő magasságú épületekhez vezet. Javasolt igazodni a kialakult párkánymagassághoz tetőformáláshoz. Kiugróan magas épület megbontja a nyugodt egységességet. Ha a telekméret lehetővé teszi a helyiségeket egy szinten célszerű elhelyezni egy jellemzően földszintes utcaképből. Kerülni kell a telkek összevonását. Az utcára merőleges hosszházak sorát, karakteri rendszerét megbontja az utcával párhuzamos hossz tengelyű új foghíj épület. A jellemző épületszélességekhez igazodni szükséges a lakóházak esetében. A meghatározó utcafronti épületszélesség a karakteren belül legfeljebb +/- 1,0m-es eltérést tesz lehetővé. Az igazodás a párkányképzésnél és tetőhajlásnál legfeljebb 0,6m-es eltérést enged magasságban. Az alkalmazott tető hajlásszög 30-40° között illeszkedő. A tető karakterénél is igazodni szükséges, ha a szomszédság oromfalas, akkor oromfallal, ha kontyolt, akkor kontyolással.

Tetőhajlásszög, tetőforma

Ha az utcaszakasgra a tetőtér beépítés nem jellemző, akkor az utcai homlokzat felé kerülni kell a tetőkiemeléseket, tetőmegemelést. Azonos épületmagasság alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre. Jellemzően földszintes lakóutcába emeletes épület nem építhető, magastetős épületek közé emeletes lakóépület nem helyezhető.

Az oromfalas karakteren belül az épület szélessége legfeljebb 7m-9m közötti lehet vakolatból. A kéttengelyes oromfalas emelt térfalás karaktert megbontja az épületszélesség növelése, a garázskapu utcai homlokzatra helyezése, az csonkakonty alkalmazása, a tető oromfalra futtatása.

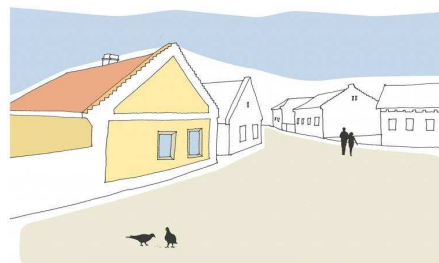
A kockaházás sátoertős utcaképet megbontja a tetőtér beépítéses széles új lakóépület.

Az igazodásnak ki kell térnie az anyaghasználatra homlokzaton, tetőn és a

Légvezetékek elhelyezése

Kedvezőbb az utcakép, ha a villamos légvezetékek helyett és a vezetékes hírközlési légvezetékek helyett földkábeles kiépítésre kerül sor. Ha a pókhálószerű légvezetékek tömege eltűnik a közterületről, a szabad közlekedésre nem használt felületek beültethetők, fásíthatók. A légvezeték alatti sávok nem fásíthatók, balesetek elkerülése okán. A lakóutcák fásítása karakter javító elem, a humánusabb lakókörnyezet kialakításának eszköze.

Szín- és anyaghasználat

A világos pasztellszínek, természetes építőanyag színek alkalmazása harmonikus környezetet eredményez. A mesterséges színező anyagokkal előállított rikító erős színek megbontják az egységes utcaképet. Színmeghatározásnál, szín választásnál alkalmazásuk kerülendő.

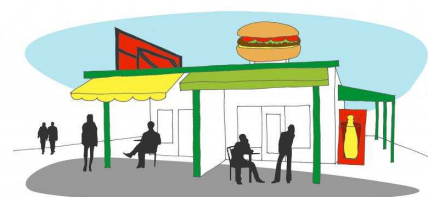
Kerítés kialakítás

Olyan utcaszakaszon ahol az áttört kerítés a jellemző az egységet megbontja a tömör kerítés létesítése. Az alacsony lábázat, a pillérekkel tagolt áttört mezők alkalmazása az előkertet összekapcsolja a közterületi zöldfelülettel, gazdagíthatja a lakótelket is és a közterületet is. A tömör kerítés és a magasra növesztett tömör tujasor idegen a településtől és a közlekedésbiztonságot, valamint a vagyon biztonságot is veszélyezteti. A közlekedésbiztonsághoz szükséges belátást és átláthatóságot kizárja.

Cégérek, reklámok

A településen kerülendő a hivalkodó cégér, eltúlzott léptékű cégreklám alkalmazása. Kedvezőbb, ha nem az épületen, nem a homlokzaton jelenik meg a végzett funkció, szolgáltatás, hanem utcabútorként kialakított hirdető, tájékoztató táblán.

Homlokzatképzés

A homlokzatképzésre hatással van az épület rendeltetése vagyis, hogy az közösségi, lakó, gazdasági vagy vendégforgalmat bonyolító funkciót hordoz. A lakóház nyílás méreteit a bevilágítási árnyékolási igény, az adott kor építészeti stílus irányzatai is befolyásolják, valamint a korra jellemző forgalmazott építőanyag kínálat és árszint. Összességében a homlokzati megjelenést alakítja a letisztult, harmonikus formálás.

Hagyományosan az elmúlt 30-50 évben a szobák néztek az utca felé, így az ablakozás rendszere formálta a homlokzatot.

Napjainkban a telkek gazdasági szerepet kevésbé vagy egyáltalán nem töltenek be, a lakótelkeken már csak elvétve vannak pajták, nyárikonyhák. A házbejárat és a gépkocsi tároló sokszor a lakóudvarra szervezett, de újabban gyakran kerül az utcai homlokzatra, és a lakóudvar is már többnyire pihenőkert szerepét tölti be.

Korábban a nyílászárók (ablak, zsalu, ácsszerkezetű bejáratú ajtó, pincelejárát, kerítéskapu) is fából készültek. A vakolat architektúra volt a meghatározó. vakolatból képzett díszítés csak a módosabb házaknál jelent meg. A díszítést visszafogottan az ablak, a pallótok, zsalu, az ereszképzés adta. A térségre jellemző a 10x10 lakóházak oldalbejáratának kiemelése, nyitott, de fedett tetővel.

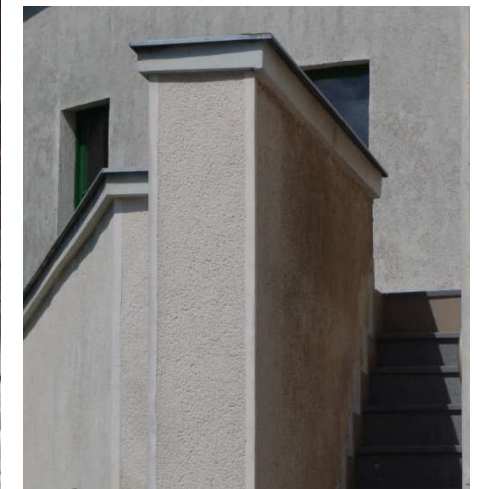
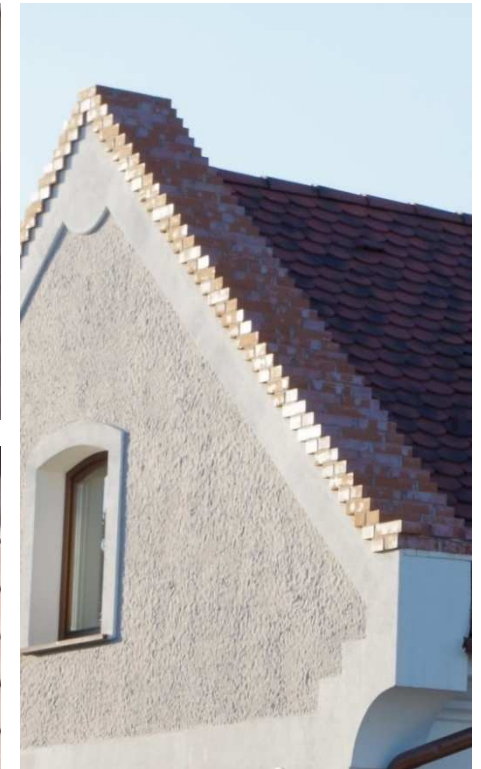
Ma már nemes vakolat zárja le az egymásra kerülő különböző hőszigetelő rétegeket. A fa nyílászárót a családi házaknál még nem teljesen szorította ki a műanyag, de relatív olcsósága révén háttérbe szorítja a fából készült szerkezeteket. A faszervezetek további hátránya a folyamatos karbantartási igény.

A központi belterületen a gazdasági épületek, a gazdasági területek épületei ettől eltérő anyaghasználatúak is lehetnek, melyek illeszkednek a gazdasági funkciókhoz.

Törekedni kell a rendezett, egyszerű alaprajzi elrendezés kialakítására, ami jelentős hatással van az épület tömegformálására, nyílászárók osztására, törekedni kell a letisztult harmonikus nyílászáró osztásokra, a hagyományos arányok megtartására, kellemes arányú ablakok megfelelő kiosztására.

A homlokzatok kialakításánál a természetes anyagok részesítendőek előnyben: kő, téglá, vakolt felületek, faburkolat.

A homlokzatképzése során kerülni kell az indokolatlan tagolásokat, homlokzati töredezettséget, az egyszerű letisztult formavilág nyugalmat, végiggondoltságot sugall. Nem ajánlott a homlokzat nagyarányú terméskővel, téglával vagy fával való burkolása. Emellett a kültéri gépészeti berendezések elhelyezése sem javasolt az utca felőli homlokzaton.

A település házainak színvilága nem egységes, de kevésbé jellemző a kirívó élénk szín használata. Elterjedt, ezért javasolt a vakolt felületek alkalmazása, a látszó téglafelületek, természetes kő- és faburkolatok alkalmazása a homlokzati felületek egy-egy részletén, de nem a teljes felületen.

Azokat a színeket kell előnyben részesíteni, amik a használt anyagokkal és a természetes építőanyagok színeivel harmonizálnak.

A földszínek használata környezetbe, tájba illeszti az épületet. Színek harmonikus egymásmellettsége jelentősen növeli az épület esztétikus megjelenését.

Kerülni kell az indokolatlanul sok elütő szín megjelenését a családi házak homlokzatain is, és az intézmények közösségi épületek homlokzatain is.

A fehér szín használata teljes homlokzaton verőfényes napsütésben vakító hatást kelt, nem szerencsés, kerülni kell. Alkalmazható a tört fehér felületrészekben, a homok- és agyag szín, a téglá- és terrakotta vörös szín, a pasztell földszínek, valamint természetes építőanyagok természetes színei.

A földszintes épületeknél az erősebb, sötétebb színek is alkalmazhatók, kedvező összehatást teremthetnek.

„A homlokzatokon háromnál több anyagféleség ne legyen. Ugyanez vonatkozik a homlokzatok színezésére is. Háromnál több – sok.” (Istvánfi Gyula: Óskor, népi építészeti).

A meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem megfelelő a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemezfedés és burkolat.

A javasolt tetőhéjalás: cserép, cserép jellegű tetőburkolat, sajtolt tetőcserép, síkpala. Természetes anyagú réz, cink és felületkezelt fémlemez fedés (porbeégetett felületkezelt alumínium) legfeljebb a teljes tetőfelület 20 %-án.

Nem javasolt tetőhéjalás lakóépületeknél: műanyaghullámlemez, alumínium trapézlemez, bitumenes zsindegy, hullámpala.

Részletek, ajtók, ablakok

A nyílászárók lehetnek egyszerűek és igényesen kialakítottak, használatuk hozzá adhat az épület arányosságához, vagy elvehet az épület megjelenéséből.

A hagyományos pallótokos ablakok mai energetikai igényeknek megfelelő újragyártása a múlt a hagyományok tiszteletét jelképezi, folytonosságot képvisel a jelenből a jövő irányában.

Fontosak a nyílások és a tömör falfelületek jó arányai, a teljes homlokzatszélesség megnyitása, a szalagablakok alkalmazása idegen a karakterektől.

Régen a nyílászárók anyaga fa volt, az 1980-as évektől megjelent a fém és a műanyag, az intézményi és a gazdasági karakternél. Mára már teljesen beépültek az igényes anyaghasználatba. A lakóépületeknél is mára már az igényesség szimbólumává vált a drágább, folyamatos gondozást igénylő, színezhető fa nyílászáró, fa zsalu.

A hagyományos épületek ablakai általában álló téglány arányúak, azaz magasabbak, mint szélesebbek. A nyílások keretezése a módosabb épületekre volt jellemző. Anyagában ez lehetett vakolat architektúra, lehetet a zsaluhoz kapcsolódó faanyagú keretezés, valamint a látszó téglafelület oromlezárásnál, vagy sarokpillér jelképeként.

A módosabb épületek tagozata, díszítése gazdagabb, ereszpárkány képzésben, sarok-pilaszter és falmező kialakításban oromszegélyezésben. A régi nyílászárók nem csak fából készültek, de függőlegesen és vízszintesen is tagoltak voltak. A közepen felnyíló nyújtott forma volt a meghatározó. Az 1950-es 1960-as években általánossá váltak a szélesebb ablakok hármasszattatú kialakítással. Leginkább elterjedt volt a barna, zöld, fekete színek alkalmazása.

Az egy-két lakásos családi házaknál a fa és a műanyag nyílászárók használata az előnyös. A gazdasági területek karakterénél a fa és műanyag mellett a fém nyílászáró is alkalmazható.

Színezésnél harmonizálni kell, a homlokzat és a nyílászárók színeinek, egymással. A természetes, föld színek használata kedvező, valamint elfogadható a moha-zöld és sötét-kék szín, ami korábban nem volt jellemző az ablakokon és ajtókon, de harmonizál a természeti környezettel.

Rejtett árnyékoló szerkezetek és zsalugáter alkalmazása szintén kedvező.

A bejárati ajtók régi osztott tagolása kedvezőbb arculatot ad, mint a mai szokásos biztonsági bejárati ajtók. A nyílás bélelések, falszegély keretezések a hőtechnikai követelmények miatt teljesen elmaradnak, kikopnak.

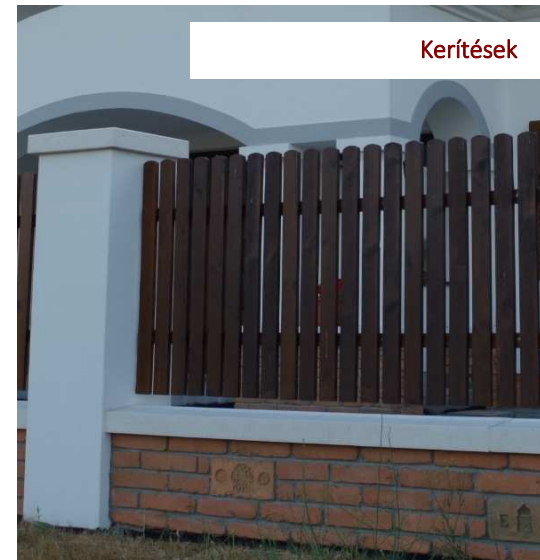
Az utcaképet az épületek mellett jelentősen meghatározzák a kerítések is, az előkertés beépítés esetén. A településen előkert nélküli épületeket összekötő kerítés csak elvétve fordul elő. A XX. század elejéről a téglapillérek közötti tömör téglabetétes kerítés maradt meg, mintát adva a zárt kerítés arányrendszerére, magasságára, anyaghasználatára. Tömör kerítések mai változatát példázza a római katolikus templomot körbezáró helyenként áttört fal. Tömör kerítés létesíthető lábazat nélküli, vagy lábazatos növényfallal, felfalozott, burkolt és vakolt tömör falszakasz, akár sűrű deszkázással.

XX. század második felétől a kerítésekre a lakatos szerkezet a jellemző. Az alacsony lábazatnak a drótszövetnek köszönhetően kapcsolat teremődik a kert és a közterületi zöld között. Az áttört kerítéseknek színes a palettája, burkolt, vagy téglapillérek között kovácsoltvas mező, zártszelvényre szerelt ferde farácsozás, vízszintes pallózással kitöltött pillérek közötti mező.

Javasolt a kerítés és az épület anyag- és színhasználatának összehangolása.

A kerítések magassága inkább alacsony, de a magasabbak sem érik el a 2m-t. A tömör lábazat magassága 75cm-nél alacsonyabb.

A hagyományosan alkalmazott anyagok a téglapillérek, kő, lakatos szerkezet, fa.

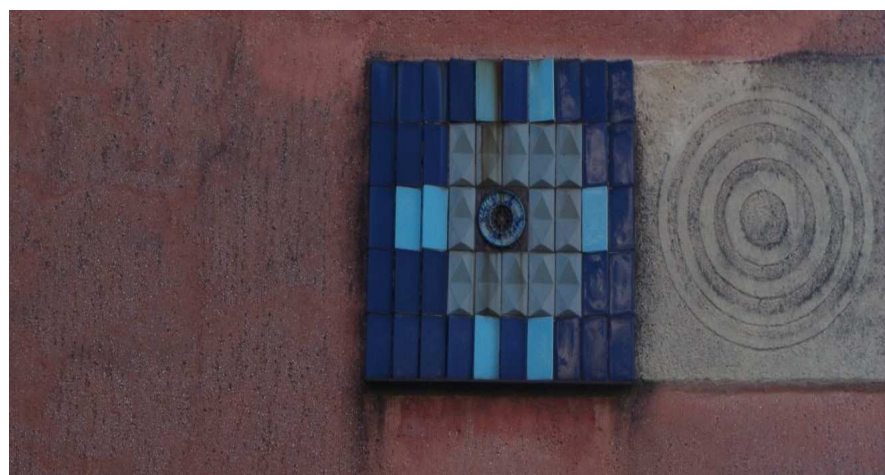
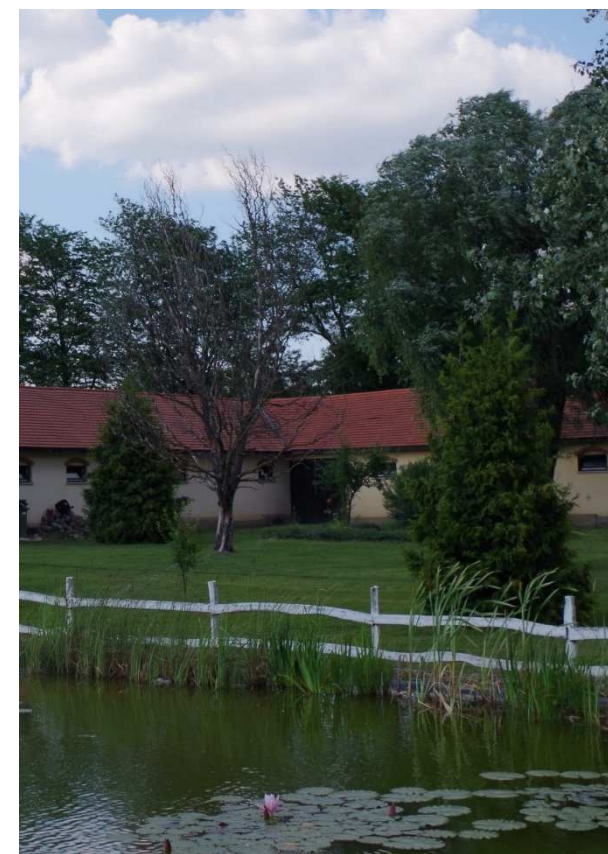
Kertek

Az épített környezethez szorosan kapcsolódnak, a mindennapi élet kereteit adják a kertek, zöldfelületek is.

A településen a zöldfelületek elemeit a facsoportok, fasorok adják. Az előforduló fajok választéka színes, vérszilva és egyéb lomhullató növények térformáló hatása jelentős. Gyakorik az örökzöld facsoportok, bokrok, legnagyobb arányban a gyepek alkotják a zöldfelületeket. A vidéki életforma velejárója a veteményes és virágos kertek megmaradása, és a gyepek dominanciája, főleg a tanyákon. A kertek és a közterületi zöldfelületek is ökológiai szempontokon túl esztétikai jelentőséggel is bírnak. A növényzetet védeni kell a meglévő, fás növényzet megtartásával. A telek ékessége lehet egy-egy korosabb fa, ha egészséges.

A megfelelő telepítésen és terepalakításon túl ügyeljünk arra, hogy lehetőség szerint megfelelő természetes háttérrel, környezetet adjunk az épületnek. A tájba illesztett épület nem hivalkodik, hasznosítja a fák szélvédelmét, árnyékolását is.

Az utcák többsége vegyeshasználatú utca, a gépjármű közlekedésre kialakított középső burkolt felülettel. A járda helyén jellemzően gyepes zöldfelület van, cserjékkel tagoltan. Az áttört kerítésű utcákban a külső belső zöldfelület összekapcsolódik.

A közterületek, egyben közösségi terek nagyban befolyásolják a településről alkotott képünket, valamint a településen lakók közérzetét.

A zöld utcák, gondozott terek nagyon fontos hozzátartozói az élhető településnek, és a barátságos, szerethető, esztétikus településképpnek. Az öreg fasorok alatt vezetett sétányok, városi burkolt terek közösség formáló találkozóhelyek is egyben.

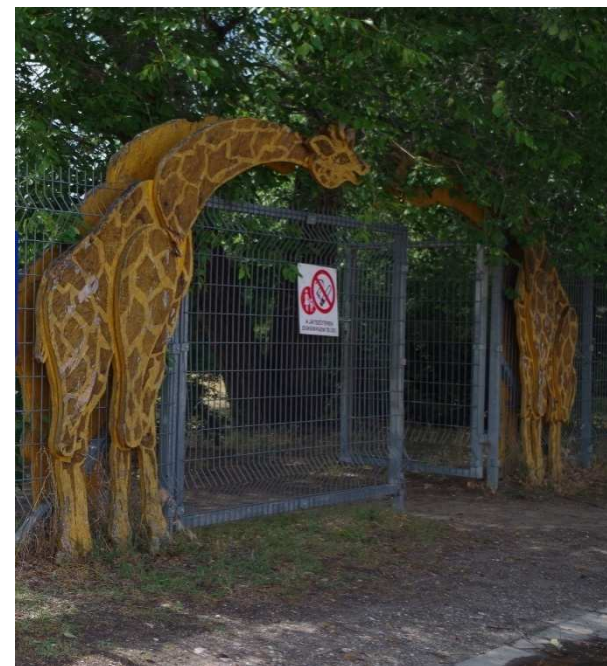
A lombhullató fák a nyári hőséget tompítják, az örökzöldek a környezetbe illesztést, takarás biztosítják. A közterületeken is a gyepfelület a meghatározó csak néhány helyen színesít egy-egy virágágy.

A közterületi tájékoztató és információs táblák, utcabútorok és egyéb köztárgyak elhelyezésének is a helyei a közterületek.

A léγκábelek eltűntetése kívánatos, de nagyon hosszútávon valósítható csak meg. Azokban az utcákban, ahol nincsenek vagy hiányosak a fasorok azonos fákát célszerű ültetni. A fasor telepítés és a léγκábelek egymás kibékíthetetlen ellenségei.

Utcabútorok

Az utcabútorok a közösségi terekre közparkokra pihenő és játszóhelyekre jellemzők. Közösség képző formáló szerepük van. A régi ház előtti kispadok a településekről mára már eltűntek. Barátkozásra beszélgetésre az intézménykertek a közparkok és közkertek adnak teret.

6. JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZEI RÉSZLETEK

Ravatalozó és környezete

A ravatalozó a temető tartalék területét és a használt területét választja el. A bejárattal szemben ligetes környezetben épült fel. Napjaink építészetét közvetíti az emberek felé a természetes anyaghasználatot állítva előtérbe. Az épületen a fény, a világos színek dominálnak, sötét borongós szín csak a harangtorony lezárásaként jelenik meg.

Római katolikus templom

Római katolikus templomra is a világosság a jellemző a nagyobb tömeghez igazodóan. Az épületformálást a mai templom építészeti szemlélet hatja át.

Az intézmények többsége régi épületek korszerűsítésével újult meg. Jó példának tekinthetők a folytonosság megőrzése kapcsán. Mintaadó a megőrzés szándéka. A mindent elbontás a múltat, gyökereket is megsemmisíti.

Mindegyik épületnél a keletkezés kori tömegarány megőrződött. Korszerű anyagok alkalmazása biztosítja a mai igényeknek és követelményeknek való megfelelést. Színhasználat visszafogott és harmonikus, a telekhez kapcsolódó kiegészítő elemek anyag és színhasználat is egymásra hangolt.

Az előkert utcabútorokkal gazdagított, közösség formáló térré vált.

A település új lakóépületeinél a régi formavilág és az új építészeti nyelvezet egyaránt megjelenik.

Mindegyiknél a természetes anyagok alkalmazása a meghatározó.

Tagolt, de visszafogottan tagolt tömegformálást alkalmaztak a földszintes tetőtér beépítéses épületeknél. A fő tömegből kilépő oromképzés megjelenik.

Homlokzatképzésnél a vakolat, a cserépfedés, a fa zsaluzat, faburkolat és a világos színek alkalmazása a meghatározó.

A régi felújított kockaházak és az új lakóházak léptéke hagyományos, párkánymagassága 3,5-4,5m közötti. Mindegyik épülethez előkert és oldalkert is tartozik. Minden irányban kontyolt tető, vagy nyeregtető zárja le a földszintes épületet, csüngő-eresszel, cserép jellegű fedéssel, tetőfelépítmények nélkül. A kerítés is igazodik az arculathoz és a településre jellemző áttört átlátható alacsony karakterhez. Anyaga téglavagy kőborítású pillérek között részben, áttört faanyagú kerítés elem, acél tartóvázon, vagy a teljes telekszélességen végigfutó pálcarács.

A tanyák teljes mértékben megőrzik a hagyományos karaktert.

Földszintesek, a funkcióhoz igazodó tömegarányal tömegformálással, tetőtérbeépítés mellőzésével, közvetlen kertkapcsolattal a lakó és a gazdasági épületnél egyaránt.

A párkánymagasság, tetőtömeg a hagyományos arányrendszerekhez igazodó.

Épületlezárás minden esetben nyeregtető, oromzatban végződő vagy oromzatra ráfutó, esetleg kontyolt.

A szín használatra a földszínek alkalmazása a jellemző.

Tanyák, birtokközpontok

Gazdasági épületek

Az új épületegyüttes a környezetéhez és a rendelkezésre álló telek méretéhez igazodó léptékű, annak ellenére, hogy a gazdasági technológia határozza meg a beépített, a burkolt és a zöldfelületek arányát. Az épület anyaghasználatánál a természetes anyagok használata előtérbe került, színvilága környezetbe simuló.

7. JÓ PÉLDÁK – SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK, EGYÉB BERENDEZÉSEK

A sajátos építményfajták épített és táji környezetbe helyezése a jövőre nézve változni fog. Az EU elvárásaival összhangban a jelenlegi jogszabályi környezet is az eszközök közös használatát preferálja a már meglévő infrastruktúrák fejlesztésénél is. Az újak létesítésénél az elektronikus hírközlési szolgáltatók a zöldmezős beruházások esetén új, földalatti infrastruktúra kiépítését tervezik.

Az új országos szabályozás a nagy, önálló reklámtáblák kihelyezését közterületen, köztulajdonban lévő területen, valamint közterületről látható magánterületen tiltja. Az egyéb jó berendezéseket érvényesülését nem zavarják a sajátos építmények, reklámok.

Megbízó:

Felsőpakony Nagyközség Önkormányzata

2363. Felsőpakony, Petőfi Sándor u. 9.

Nagy János polgármester

Király Noémi főépítész

Szerzők:

Tér-T-rend Kft.

Wolf Beáta,

Cseri Gabriella,

Révész László,

Horváth Marianna

Rácz Dániel

Fotók:

Rácz Dániel

Ábrák:

tak.lechnerkozpont.hu

Felhasznált irodalom:

Kocsis Gabriella: A középkori pakony falu rövid története,

Fitosné Dr. Mózsik Gyöngyi: Községünk múltjáról